

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet
postmottak@bld.dep.no

Oslo, 14.10.2014

Vår ref.
53553/HS54

Deres ref.
13/4773

HØRING – NY, UTVIDET UNNTAKSORDNING FOR FEDREKVOTEN OG MØDREKVOTEN I FORELDREPENGEORDNINGEN

Vi viser til høringsbrev av 30. juni 2014.

Innledning

Aktiv og målrettet likestillings- og familiepolitikk gjennom flere tiår har bidratt til at Norge er et av de land hvor likestilling mellom kvinner og menn er kommet lengst. Det gjelder både i arbeidslivet og i familien. I kvinners høye yrkesdeltakelse ligger mye av forklaringen til den formidable verdiskapingen og veksten vi har sett i Norge. Summen av ulike tiltak og virkemidler har også bidratt til et mer likestilt foreldreskap ved at menn har tatt mer ansvar for omsorgsoppgaver i hjemmet. Likevel er vi ikke i mål. Det er fortsatt slik at det er mennene som er hovedforsørger i hjemmet, og det er kvinnene som tar mest av omsorgsarbeidet. Fortsatt er det slik at kvinner har en løsere tilknytning til arbeidslivet enn menn, og flere kvinner arbeider deltid.

Spekter har derfor lenge påpekt at familiepolitiske tiltak som fremmer likestilling også er helt nødvendige for å få et mer likestilt arbeidsliv. Med de sysselsettingsbehovene vi ser fremover, ikke minst i helse- og omsorgssektoren, er det dessuten avgjørende at virkemidlene rettes mot tiltak som fremmer høy yrkesdeltakelse, både blant kvinner og menn.

Innføring av fedrekvoten har vært et av flere virkemidler i en moderne likestillingspolitikk som har som mål at det skal være mulig kombinere omsorgsarbeid med yrkesaktivitet. Spekter mener ordningen har vært en ubetinget suksess. Den har bidratt til at fedre får mer tid med barna sine, samtidig som den har bidratt til at mødre kommer tidligere tilbake i arbeid.

Spekter er derfor sterkt i mot tiltak som vil kunne bidra til å svekke mødres tilknytning til arbeidslivet.

Til departementets forslag

Departementets hensikt med forslaget om ny utvidet unntaksordning for fedrekvoten og mødrekvoten i foreldrepengeordningen er å gjøre det mulig for flere foreldre enn i dag å overføre kvoten til den andre forelderen. Det foreslås videre å gjøre ordningen tillitsbasert med en egenerklæring fra foreldrene. Det drøftes to ulike modeller for etterprøving, den ene uten kontroll, den andre basert på stikkprøver i ettertid.

Mødrekvoten og fedrekvoten utgjør fra 1. juli 2014 10 uker hver, en reduksjon fra tidligere 14 uker. 6 uker er fortsatt forbeholdt mor. Forslaget innebærer i realiteten at mor vil kunne overføre 4 uker av kvoten, mens far vil kunne overføre 10 uker. Etter vår vurdering er det derfor i praksis i overveiende grad fars kvote som vil bli berørt av forslaget. Det kan med dagens regler gis unntak fra kvoten hvis den ene forelderen er syk eller skadet og derved avhengig av hjelp til å ta seg av barnet. Det er NAV som innvilger søknaden, som må dokumenteres med legeerklæring.

Departementet foreslår at unntaksordningen som i dag er begrenset til sykdom og skade utvides til også å gjelde ved arbeidsledighet, arbeidsopphold i utlandet, selvstendig næringsvirksomhet, den andre forelderens arbeidssituasjon (herunder spesielle turnusordninger og amming) og gjennomføring av straff mv.

Spekter støtter forslaget til unntakskriterier ved spesielle turnusordninger og amming, og ved gjennomføring av straff mv. Begrunnelsene knyttet til øvrige unntaksforslag slik disse er beskrevet, vil etter vår vurdering i praksis gi ytterligere incitament for at mor får overført fars rettigheter. Disse unntaksforslagene kan således ikke støttes.

Når det gjelder kontroll og dokumentasjon foreslår departementet to ulike varianter med utgangspunkt i et egenerklæringsskjema hvor det krysses av for unntaksgrunn, som sendes NAV. Den ene innebærer etterfølgende stikkprøvekontroll og en viss grad av dokumentasjonskrav, den andre innebærer ingen etterfølgende kontroll av om vilkårene var oppfylt, og heller ikke dokumentasjonskrav. Etter Spekters vurdering er begge forslagene mangelfulle med hensyn til etterprøving og kontroll. Spekter støtter derfor ingen av forslagene da vi frykter at manglende kontroll vil bidra til å uthule fedrekvoten ved at flere fedre vil overføre kvoten til mor.

Departementet skriver også selv at «det oppstår en problematisk situasjon dersom en etterfølgende kontroll avdekker at en forelder har overført sin kvote til den andre forelderen uten at vilkårene for unntak var oppfylt. Dersom kvotemottakeren også har avvirket den overførte kvoten i «god tro», er det vanskelig å se for seg en adekvat reaksjonsform».

Gjeldende ordning der NAV godkjenner søknadene fungerer etter vårt syn tilfredsstillende og bidrar til at unntaksreglene overholdes. Hovedregelen om at foreldrepengeordningen løper sammenhengende bør således også videreføres.

Avslutning

Hensikten med fedrekvoten har vært å få fedre til å ta større del i omsorgen for barnet de første leveårene. Siden innføringen i 1993, og med utvidelsene som har fulgt, har stadig flere fedre benyttet seg av muligheten til å ta i bruk fedrekvoten. Det har ført til et mer likestilt familieliv og har hatt positive sysselsettingseffekter på kvinners yrkesdeltakelse, også ved at kvinner er kommet tidligere tilbake i arbeid enn de ellers ville ha gjort. Etter vår vurdering har ordningen bidratt til et mer likestilt arbeidsliv ved at den har tydeliggjort at balansen mellom arbeid, familie og omsorg er et felles ansvar hvor mor og far må bidra likeverdige.

Å utvide unntaksgrunnlaget som foreslått, samtidig som man svekker kontrollregimet, vil med all sannsynlighet bidra til en uthuling av fedrekvoten ved at færre menn vil benytte seg av ordningen, med det som følge at mange kvinner får en løsere tilknytning til arbeidslivet ved at de i lengre tid er borte fra jobb. Vi savner en vurdering av hvilken effekt forslagene vil ha på arbeidsmarkedet, og med noen unntak finner vi ikke at departementet kommer med gode begrunnelser for sine forslag. Det er også grunn til å påpeke at selv om stadig flere menn benytter seg av fedrekvoten, er det fortsatt et stykke igjen til at fedre samlet sett tar ut like mye av sin kvote som det mødrene gjør av sin. Departementet bør etter vår vurdering derfor ikke gå videre med sine forslag, sett bort fra det som er nevnt ovenfor med hensyn til spesielle turnusordninger og amming, og straff.

Med vennlig hilsen
Arbeidsgiverforeningen Spekter

Anne-Kari Bratten
Administrerende direktør